FOLOSIREA SITUAȚIEI DE SERVICIU LA SĂVÂRȘIREA INFRACȚIUNILOR DE AMESTEC ÎN ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI ȘI ÎN URMĂRIREA PENALĂ (ART. 303 CP RM)

THE USE OF OFFICIAL POSITION IN THE COMMISSION OF OFFENSES OF INTERFERENCE WITH THE ADMINISTRATION OF JUSTICE AND CRIMINAL PROSECUTION (ARTICLE 303 OF THE CRIMINAL CODE OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA)

CZU: 343.353:343(478)(094.4)

Constantin BRAGOI
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-0000-0457-9636
E-mail: bragoiconstantin5s@gmail.com

Summary. *The study examines the issue of using official position in the commission of offenses involving interference with the administration of justice and criminal prosecution, as regulated by Article 303 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. In its current normative configuration, the legislator establishes „the use of official position" as the sole aggravating circumstance. The research highlights the limitations of this legislative option and underscores the need to redefine the aggravating factor. Furthermore, the implications of the legislative amendments introduced by Law No. 136/2024 are analyzed. In conclusion, the study advocates for the establishment of a unified and coherent legislative mechanism, aimed at ensuring the proportional sanctioning of criminal conduct and strengthening the protection of the administration of justice as a fundamental value of the rule of law.*

Key-words: *special subject of the offence, aggravating circumstances, abuse of official position, interference, administration of justice, criminal prosecution, concurrence of criminal law norms.*

Articolul 303 alin. (3) CP RM instituie o singură formă calificată a răspunderii penale, aplicabilă infracțiunilor de amestec în judecarea cauzelor de către instanțele naționale sau internaționale (art. 303 alin. (1) CP RM), precum și de amestec în activitatea organelor de urmărire penală sau a personalului instanțelor internaționale (art. 303 alin. (2) CP RM). Circumstanța agravantă prevăzută la art. 303 alin. (3) CP RM constă în săvârșirea faptei „*cu folosirea situației de serviciu*".

Instituirea unui regim sancționator mai sever pentru amestecul în înfăptuirea justiției sau în urmărirea penală, atunci când acesta este săvârșit cu folosirea situației de serviciu, are ca fundament pericolul social sporit al unei asemenea conduite. Făptuitorul valorifică abuziv prerogativele funcționale pentru a deturna actul de justiție, ceea ce amplifică gravitatea faptei, subminează încrederea publică în sistemul judiciar și afectează autoritatea statului de drept.

Înainte de a proceda la o examinare aprofundată a problematicii supuse cercetării, se impune clarificarea conținutului și a semnificației juridice a sintagmei „*folosirea situației de serviciu*”, utilizată în art. 303 alin. (3) CP RM. În lipsa unei asemenea precizări, analiza ulterioară riscă să se sprijine pe premise echivoce, diminuând atât rigoarea științifică, cât și relevanța practică a concluziilor formulate.

În acest context, trebuie menționată interpretarea consacrată în pct. 18 al Hotărârii Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 23 din 28 iunie 2004 [1]. Potrivit acestei hotărâri, prin „*folosirea situaţiei de serviciu*” se înţelege săvârşirea unor acţiuni sau inacţiuni care decurg din atribuţiile de serviciu ale făptuitorului şi care sunt în limitele competenţei sale de serviciu.

O abordare de substanță similară este consacrată și în pct. 4.1 din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 7 din 15 mai 2017 [2]. În această hotărâre, prin raportare la dispozițiile art. 327 CP RM, noțiunea de „*folosire a situației de serviciu*” este conturată ca presupunând săvârșirea de către o persoană publică, respectiv, de către persoana cu funcție de demnitate publică, a unor acţiuni sau inacţiuni prejudiciabile, care derivă din atribuţiile sale de serviciu, fiind în limitele competenţei sale funcţionale.

În literatura de specialitate, noțiunea de „*folosire a situației de serviciu*” este definită în mod convergent, ca desemnând săvârșirea unor acțiuni sau inacțiuni care derivă din atribuțiile de serviciu ale făptuitorului și care se încadrează în limitele competenței sale funcționale [3, p. 734].

În lumina acestor repere jurisprudențiale și doctrinare, se poate concluziona că sintagma „*folosirea situației de serviciu*”, consacrată de art. 303 alin. (3) CP RM, desemnează conduita prin care făptuitorul valorifică în mod abuziv prerogativele funcționale conferite prin funcția deținută. În loc să utilizeze competențele legale pentru realizarea atribuțiilor de serviciu, acesta le deturnează și le transformă în mijloace de obstrucționare a actului de justiție.

În acest sens, prerogativele legale nu sunt exercitate pentru îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, ci cu scopul de a împiedica examinarea multilaterală, completă și obiectivă a cauzei concrete sau de a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești (art. 303 alin. (1) CP RM), ori cu scopul de a împiedica cercetarea rapidă, completă și obiectivă a cauzei penale (art. 303 alin. (2) CP RM). Prin urmare, făptuitorul recurge în mod abuziv la împuternicirile și atribuțiile de care dispune pentru a-și atinge scopul ilicit.

Această interpretare evidențiază că subiectul infracțiunii trebuie să dețină o calitate specială, respectiv una oficială, derivată din statutul său juridic, și nu o calitate aparentă sau fictivă. Numai persoanele investite în mod legal cu competențe de serviciu pot transforma atribuțiile lor legitime în instrumente pentru realizarea unor fapte ilicite.

În același registru interpretativ se înscriu și opiniile doctrinare exprimate de V. Stati și D. Băbălău, care subliniază: „Persoanele care nu posedă astfel de calități speciale, dar care au luat parte la comiterea infracțiunii împreună cu subiecții speciali

menționați, trebuie să răspundă nu în calitate de coautori, ci în calitate de organizatori, instigatori sau complici la infracțiunea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 241 CP RM" [4, p. 209].

În lumina celor arătate, se poate afirma că, analiza condițiilor de aplicare a noțiunii de „*folosire a situației de serviciu*" confirmă caracterul său restrictiv, limitat la subiecții învestiți legal cu prerogative funcționale. Doar aceștia pot transforma competențele legitime în instrumente de deturnare a actului de justiție, ceea ce justifică tratamentul juridic mai sever prevăzut de art. 303 alin. (3) CP RM. Persoanele care nu dispun de asemenea calități speciale, dar participă la săvârșirea infracțiunii, rămân circumscrise formelor de participație penală.

Totodată, este necesar să se menționeze că în sfera noțiunii „*folosirea situației de serviciu*" nu poate fi subsumată valorificarea unor relații personale, precum cele de rudenie, de afinitate ori de amiciție, în măsura în care acestea nu derivă din și nu au nicio legătură cu funcția oficială exercitată de făptuitor. Existența unor raporturi interpersonale nu echivalează, de sine stătător, cu utilizarea prerogativelor funcționale conferite prin statutul juridic al persoanei. Spre exemplu, situația în care o persoană încearcă să influențeze un judecător în virtutea unei relații de prietenie sau de rudenie, fără ca să își valorifice atribuțiile oficiale pentru a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești, nu se încadrează în ipoteza agravantă prevăzută la art. 303 alin. (3) CP RM. Interpretarea unor asemenea împrejurări ca intrând în sfera noțiunii analizate ar conduce la o extindere nejustificată a textului legal, care ar depăși voința legiuitorului și ar afecta principiul legalității incriminării.

De asemenea, se impune precizarea că în conținutul noțiunii „*folosirea situației de serviciu*" nu poate fi inclusă invocarea unei poziții deținute anterior sau a prestigiului profesional acumulat în trecut. Simplul fapt că o persoană se folosește de reputația sa anterioară pentru a influența activitatea organelor judiciare nu echivalează cu valorificarea prerogativelor funcționale conferite prin statutul juridic actual. Spre exemplu, un fost procuror care utilizează autoritatea dobândită în perioada exercitării funcției pentru a încerca să influențeze soluționarea unei cauze penale nu se încadrează în ipoteza agravantă prevăzută la art. 303 alin. (3) CP RM. Într-o asemenea situație pot fi incidente alte forme de răspundere juridică, însă nu cea calificată prin „*folosirea situației de serviciu*", întrucât nu există un raport direct între atribuțiile funcționale prezente și conduita ilicită.

Tot în afara sferei noțiunii de „*folosire a situației de serviciu*" se situează situațiile în care făptuitorul se prevalează de funcția deținută de o altă persoană (de exemplu, un membru al familiei sau un cunoscut aflat într-o funcție publică), fără a utiliza în mod direct prerogativele propriei sale funcții. O asemenea conduită nu poate fi subsumată ipotezei agravante prevăzute la art. 303 alin. (3) CP RM. Esența acestei circumstanțe agravante constă în valorificarea abuzivă a competențelor funcționale conferite prin lege persoanei care exercită efectiv o funcție oficială, iar nu în exploatarea indirectă a poziției altor subiecți.

În plus, trebuie remarcat că aplicabilitatea noțiunii de „*folosire a situației de serviciu*” presupune întotdeauna existența unei legături directe între prerogativele funcționale exercitate și actul de amestec în înfăptuirea justiției sau în urmărirea penală. Această conexiune este esențială pentru a delimita cazurile în care fapta poate fi calificată drept formă agravată a infracțiunii prevăzute la art. 303 alin. (3) CP RM.

În acest context, considerăm necesar să subliniem că momentul temporal al săvârșirii faptei prevăzute la art. 303 alin. (3) CP RM, respectiv dacă aceasta are loc în timpul programului de serviciu sau în afara acestuia, nu prezintă relevanță. Criteriul determinant constă în împrejurarea că subiectul infracțiunii valorifică, în momentul comiterii faptei, prerogativele și poziția conferite de calitatea sa oficială. În consecință, caracterul de „*săvârșire cu folosirea situației de serviciu*” nu este dat de intervalul temporal al acțiunii, ci de legătura intrinsecă dintre conduita ilicită și exercitarea atribuțiilor sau competențelor funcționale ale făptuitorului.

Pentru o delimitare mai exactă a conținutului juridic al noțiunii de „*folosire a situației de serviciu*”, relevanță prezintă opinia formulată în doctrină de S. Brînza și V. Stati, potrivit căreia această ipoteză, în accepțiunea art. 303 alin. (3) CP RM, se poate concretiza prin utilizarea uniformei de serviciu sau a altor însemne oficiale (ecuson, legitimație, automobil de serviciu etc.), prin exploatarea informațiilor obținute în virtutea competenței de serviciu, prin valorificarea autorității și prestigiului funcției exercitate ori prin folosirea raporturilor de subordonare ierarhică față de alte persoane [3, p. 734].

În plan practic, amestecul în actul de justiție prin folosirea situației de serviciu se poate manifesta sub multiple forme. Astfel, o ipoteză tipică este aceea în care un conducător al unei instituții publice, valorificând autoritatea funcției sale, formulează indicații sau recomandări „informale” către judecător, cu scopul de a influența soluția într-un dosar în care instituția are un interes direct ori indirect. O asemenea conduită transformă prerogativele conferite de lege într-un mijloc de presiune, deturnând finalitatea lor legitimă. În aceeași ordine de idei, amestecul în activitatea organelor de urmărire penală se poate concretiza prin intervenția superiorului ierarhic asupra ofițerului de urmărire penală, solicitându-i, prin raportare la relațiile de subordonare existente, tergiversarea nejustificată a unei anchete sau, dimpotrivă, urgentarea artificială a acesteia.

Prin urmare, raportat la aceste modalități de concretizare, se poate afirma că formele tipice de amestec în activitatea instanțelor judecătorești sau a organelor de urmărire penală, realizate prin folosirea situației de serviciu, se exprimă frecvent prin acțiuni care, la o primă vedere, pot părea conforme cu legea. Totuși, analiza conținutului și a finalității lor relevă caracterul abuziv și natura lor de ingerință în independența justiției. În asemenea ipoteze, actorii principali sunt, de regulă, persoane publice, titulari ai unor funcții de conducere ori subiecți învestiți cu atribuții de control și supraveghere, care își deturnează prerogativele funcționale de la scopul lor

legitim și le transformă în instrumente de presiune asupra judecătorilor, procurorilor sau ofițerilor de urmărire penală.

Raportat la cele expuse, se impune sublinierea faptului că art. 303 alin. (3) CP RM consacră existența unui subiect special al infracțiunii, determinat prin calitatea făptuitorului, aspect care necesită o delimitare riguroasă față de subiecții vizați la alin. (1) și (2) ale aceluiași articol. Identificarea acestui subiect special nu este lipsită de dificultăți, întrucât doctrina relevă multiple divergențe în ceea ce privește criteriile care definesc statutul juridic al făptuitorului vizat de norma incriminatoare. Aceste controverse au dobândit o relevanță sporită odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 136 din 6 iunie 2024 pentru modificarea unor acte normative [5], care a produs modificări de substanță asupra art. 327 CP RM.

În același context, relevanță prezintă modificările introduse prin Legea nr. 136 din 6 iunie 2024, prin care au fost operate ajustări și în Codul contravențional, unde art. 312 utilizează expres sintagma „*îndeplinirea sau neîndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică* […]".

Din această perspectivă, menționăm că analiza noțiunii de „*folosire a situației de serviciu*" nu poate fi desprinsă de examinarea raportului de concurență dintre normele juridice care reglementează această ipoteză. Astfel, un aspect deosebit de relevant în analiza raportului dintre art. 303 alin. (3) CP RM și art. 327 CP RM îl constituie modificările operate prin Legea nr. 136 din 6 iunie 2024, care au schimbat esențial perspectiva asupra relației dintre aceste incriminări.

În reglementarea anterioară, art. 327 CP RM consacra expres „*folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu*", incriminând în mod general exercitarea abuzivă a prerogativelor funcționale, cu condiția producerii de daune considerabile. În acest context, varianta agravantă prevăzută la art. 303 alin. (3) CP RM, care sancționează amestecul în actul de justiție „*cu folosirea situației de serviciu*", reprezenta o ipoteză a fenomenului reglementat de art. 327 CP RM. Din această cauză, doctrina și practica penală au reținut existența unei concurențe între normă-parte și normă-întreg, art. 303 alin. (3) fiind privit ca normă-întreg, iar art. 327 ca normă-parte, aplicarea urmând a se face prin prevalența normei care acoperă fapta în integralitatea ei.

După intrarea în vigoare a Legii nr. 136/2024, configurația juridică s-a modificat radical. Noul text al art. 327 CP RM nu mai utilizează sintagma „*folosirea situației de serviciu*", ci se raportează la „*îndeplinirea sau neîndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică, a unei acțiuni cu încălcarea legii* […]", condiționând răspunderea de producerea unor daune considerabile. Prin urmare, punctul comun care genera suprapunerea normelor a dispărut.

În aceste condiții, raportul dintre cele două norme nu mai poate fi calificat drept o concurență de tip parte-întreg, întrucât lipsește elementul de suprapunere a conținuturilor normative. În noua configurație legislativă, relația dintre art. 327 CP RM și art. 303 alin. (3) CP RM se circumscrie tipologiei concurenței dintre normă

generală și normă specială. Art. 327 CP RM are un caracter general, reglementând situațiile de abuz în exercitarea funcțiilor publice, cu condiția producerii unor daune considerabile, pe când art. 303 alin. (3) CP RM reprezintă norma specială, orientată exclusiv asupra ipotezei ingerinței în înfăptuirea justiției sau în urmărirea penală prin valorificarea abuzivă a situației de serviciu.

Prin urmare, în configurația normativă actuală, aplicarea corectă a legii penale impune recunoașterea priorității normei speciale consacrate de art. 303 alin. (3) CP RM atunci când conduita incriminată vizează actul de justiție sau activitățile de urmărire penală, iar în toate celelalte ipoteze de exercitare abuzivă a funcției publice își găsește aplicabilitatea norma generală prevăzută la art. 327 CP RM. Această soluție de interpretare răspunde atât principiului *specialia generalibus derogant*, cât și cerinței de asigurare a unei delimitări clare între sfera de incidență a celor două texte incriminatoare.

În aceeași logică, regula aplicării prioritare a normei speciale se extinde și asupra raportului dintre art. 303 alin. (3) și art. 335 CP RM, care reglementează abuzul de serviciu în sfera privată. Și în acest caz, art. 335 CP RM are un caracter general, sancționând îndeplinirea sau neîndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală ori care lucrează pentru o astfel de organizație a unei acțiuni contrar atribuțiilor sale, în timp ce art. 303 alin. (3) CP RM are caracter de normă specială, vizând exclusiv ipoteza ingerinței în actul de justiție sau în activitatea de urmărire penală. Astfel, ori de câte ori conduita ilicită privește sfera actului de justiție, se va aplica art. 303 alin. (3) CP RM, indiferent dacă subiectul este încadrat în sectorul public sau privat, întrucât norma specială prevalează asupra celei generale.

Pornind de la conținutul normei analizate, se poate concluziona că subiectul infracțiunii prevăzute la art. 303 alin. (3) CP RM trebuie să dețină o calitate specială, conferită de statutul pe care îl are persoana, de care și se folosește în momentul comiterii infracţiunii. Întrucât textul incriminator utilizează expres sintagma „*cu folosirea situației de serviciu*", rezultă că făptuitorul trebuie să dispună de prerogative funcționale care, prin natura lor, pot fi valorificate în vederea săvârșirii faptei.

În opinia noastră, atât timp cât rămâne în vigoare interpretarea oficială consacrată prin Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 23 din 28 iunie 2004 [1], calificarea subiectului infracţiunii prevăzute la art. 303 alin. (3) CP RM nu poate fi realizată decât prin raportare la categoriile expres indicate de aceasta. Astfel, în configurația normativă actuală, subiect al infracțiunii poate fi, după caz: 1) persoana cu funcţie de răspundere, în sensul art. 123 alin. (1) CP RM; 2) persoana care gestionează o organizaţie comercială, obştească sau altă organizaţie nestatală, în sensul art. 124 CP RM.

Deși nu putem adera în mod absolut la o asemenea interpretare, întrucât aceasta lasă deschis câmpul pentru multiple controverse doctrinare și practice, apreciem totuși că soluția rămâne cea mai potrivită în prezent. Argumentul central rezidă în

faptul că ea se sprijină pe interpretarea oficială a Curții Supreme de Justiție, pe care o considerăm obligatorie de urmat în vederea asigurării unității de practică judiciară și a evitării unor soluții jurisprudențiale divergente.

Pe această dimensiune, exprimăm opinia că includerea persoanei care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală, în sensul art. 124 CP RM, în categoria subiecților infracțiunilor de amestec în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală nu este justificată. Rațiunea acestei concluzii derivă din obiectul juridic protejat de art. 303 CP RM, care vizează exclusiv garantarea independenței actului de justiție și a desfășurării nestânjenite a procesului penal. În acest context, doar subiecții investiți cu prerogative funcționale conferite de lege, respectiv persoanele publice, persoanele cu funcție de răspundere, persoanele cu funcție de demnitate publică, precum și funcționarii internaționali sau persoanele publice străine, dispun de poziția și autoritatea capabilă să genereze o ingerință efectivă asupra activităților de justiție. Persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau nestatală, în sensul art. 124 CP RM, exercită atribuții administrative ori organizatorico-economice într-un cadru privat, fără a beneficia de prerogativele instituționale care ar putea influența în mod direct înfăptuirea actului de justiție.

Continuând analiza problematicii, se impune examinarea ipotezei incidenței concursului ideal între infracțiunea prevăzută la art. 303 alin. (3) CP RM și infracțiunea de exces de putere sau depășire a atribuțiilor de serviciu, reglementată la art. 328 CP RM. În acest cadru, o chestiune de interes esențial o constituie delimitarea situațiilor în care infracțiunea de exces de putere ori de depășire a atribuțiilor de serviciu se subsumează, prin absorbție, infracțiunii de amestec în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală, comisă cu folosirea situației de serviciu, respectiv a ipotezelor în care cele două fapte își conservă autonomia juridică, determinând incidența concursului real de infracțiuni.

În același sens, sintagma „*cu folosirea situației de serviciu*", consacrată de legiuitor la art. 303 alin. (3) CP RM, nu poate fi asimilată elementului material al infracțiunii de exces de putere sau de depășire a atribuțiilor de serviciu reglementat la art. 328 CP RM, întrucât în acest caz făptuitorul, comite unele acţiuni, în competenţele căruia sau în competenţa exclusivă a căruia nu intră efectuarea actelor de natura celor care ocazionează depăşirea limitelor drepturilor şi atribuţiilor, acordate de lege.

Din cele expuse anterior, rezultă că, în ipoteza în care, odată cu săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 303 alin. (1) și (2) CP RM, făptuitorul comite concomitent un exces de putere ori o depășire a atribuțiilor de serviciu, răspunderea penală urmează a fi angajată în temeiul art. 328 CP RM, coroborat cu art. 303 alin. (1) sau (2) CP RM, cu excluderea aplicării dispoziției de la art. 303 alin. (3) CP RM.

În opinia noastră, aplicarea cumulativă a art. 328 CP RM și a art. 303 alin. (3) CP RM pentru aceeași conduită ar genera o situație de dublă incriminare, inadmisibilă din perspectiva principiului *ne bis in idem*. O asemenea soluție ar conduce la

sancționarea aceleiași fapte sub aparența încadrării juridice în două norme distincte, ceea ce contravine exigenței fundamentale ca nicio persoană să nu fie trasă la răspundere penală de două ori pentru aceeași faptă.

În conținutul mai multor norme de incriminare din Codul penal, legiuitorul consacră forme agravate ale răspunderii penale prin utilizarea unor formule normative diferite: fie prin referire la săvârșirea faptei „*cu folosirea situației de serviciu*", fie prin indicarea expresă a calității făptuitorului - „*persoană publică, persoană cu funcție de răspundere, persoană cu funcție de demnitate publică, persoană publică străină sau funcționar internațional*", fie prin combinarea celor două elemente, respectiv „*persoană publică, persoană cu funcție de răspundere, persoană cu funcție de demnitate publică, persoană publică străină sau funcționar internațional cu folosirea situației de serviciu*". Această tehnică legislativă ridică multiple dificultăți de fundamentare teoretică și practică.

Astfel, în prima ipoteză - cea a folosirii situației de serviciu, se ridică problema delimitării precise a sferei subiecților infracțiunii, întrucât norma nu precizează în mod expres calitatea specială a făptuitorului, lăsând loc unor interpretări largi și, pe alocuri, contradictorii. Formula utilizată de legiuitor, „*cu folosirea situației de serviciu*", prevăzută la art. 303 alin. (3) CP RM, generează ambiguități în ceea ce privește determinarea subiectului infracțiunii. În doctrină și jurisprudență apare întrebarea dacă făptuitorul trebuie să posede o calitate specială conferită prin lege sau dacă, dimpotrivă, circumstanța agravantă se poate aplica și persoanelor care exercită alte funcții, dar care nu implică statut public. Această incertitudine afectează atât predictibilitatea normei, cât și principiul legalității incriminării, punând în discuție exigența clarității și previzibilității legii penale.

În cea de-a doua ipoteză, agravarea răspunderii este atașată exclusiv calității subiectului, fără a fi necesară dovedirea unei legături între exercitarea prerogativelor funcției și acțiunea infracțională propriu-zisă. În asemenea condiții, agravantul riscă să devină o sancțiune formală, lipsită de fundament axiologic, contravenind principiului proporționalității și subminând logica individualizării răspunderii penale. Din perspectivă doctrinară, justificarea agravantului determinat de calitatea făptuitorului este posibilă doar în măsura în care există o conexiune intrinsecă între exercitarea atribuțiilor oficiale și conduita infracțională. Numai atunci se poate vorbi de un spor de periculozitate socială, rezultat fie din lezarea încrederii colective în instituțiile statului, fie din afectarea interesului general privind buna funcționare a autorităților publice, fie din valorificarea abuzivă a prerogativelor de putere conferite de funcția publică.

În consecință, se impune o reevaluare a cadrului normativ, în sensul configurării formelor agravante exclusiv în situațiile în care calitatea specială a făptuitorului se corelează direct cu modalitatea de săvârșire a faptei. Numai o asemenea abordare asigură un echilibru rezonabil între protecția valorilor sociale fundamentale și respectarea principiilor de legalitate, proporționalitate și individualizare a răspunderii

penale, evitând transformarea unor simple calități formale în cauze autonome de agravare a sancțiunii penale.

Pe baza celor expuse anterior, considerăm necesară o intervenție legislativă asupra art. 303 CP RM. În acest sens, propunem o formulă normativă care să integreze ambele dimensiuni - calitatea specială a făptuitorului și folosirea situației de serviciu. Prin urmare, se recomandă modificarea și completarea art. 303 alin. (3) CP RM, după cum urmează:

„*(3) Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (2), săvârşite de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică, de o persoană publică străină sau de un funcționar internațional, cu folosirea situației de serviciu, se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1150 la 1850 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.*"

În concluzie, considerăm că o asemenea soluție legislativă reprezintă varianta optimă pentru clarificarea și soluționarea problemei legate de determinarea calității subiectului infracțiunii. Actuala formulare a sintagmei „*cu folosirea situației de serviciu*", consacrată la art. 303 alin. (3) CP RM, lasă loc unor interpretări extinse și neuniforme cu privire la calitatea specială pe care trebuie să o dețină făptuitorul pentru a putea fi atras la răspundere penală. Integrarea explicită, în textul normativ, atât a calității subiectului, cât și a elementului folosirii situației de serviciu, ar elimina aceste ambiguități și ar contribui la o aplicare mai previzibilă și mai coerentă a legii penale.

Referințe bibliografice:

1. Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie nr. 23 din 28 iunie 2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor". Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=310.
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 7 din 15 mai 2017 „Cu privire la aplicarea legislației, referitoare la răspunderea penală pentru abuzul de putere sau abuzul de serviciu, excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu". Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=216.
3. Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
4. Stati V., Băbălău D. *Considerații teoretice și practice privind infracțiunile de practicare ilegală a activității de întreprinzător (art. 241 din Codul penal)*. În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale), 2017, nr. 3, p. 202-210.

5. Legea nr. 136 din 6 iunie 2024 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și a Codului contravențional). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 245-246.
6. Băbălău D. *Răspunderea penală pentru practicarea ilegală a activității de întreprinzător.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2016. 304 p.
7. Brînza S., Manea V. *O nouă viziune asupra incriminării faptei de vânat ilegal săvârșite cu folosirea situației de serviciu.* În: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Ştiinţe Sociale), 2017, nr. 3, p. 57-63.